

VEROSLAV RANČIĆ

Gradonačelnica

Beograd
2013.
DERETA

1.

Pet zaglušujućih prasaka ispunilo je prostoriju.

Mirjana Josić počela je da vrišti i potom je izjurila iz stana. Kroz širom otvorena ulazna vrata čuo se njen histerični glas.

Praznine hodnika višestruko su ga umnožavale.

Na podu jednosobnog stana, na trećem spratu, ležao je muškarac, upravo izašao ispod tuša, okrenut licem prema podu, obmotan peškirom oko struka.

I bio je mrtav.

Pet metaka iz pištolja marke „glok“, raznevši mu deo lica ili prošavši kroz grudi, završilo je među knjigama na polici ispred suprotnog zida i iznad televizora koji je, isključenog tona, svetlucao u sredini.

Gradonačelnica Beograda Sofija Volk sedela je na tapaciranoj stolici. Nije bila sposobna da misli ni o čemu. Osim što je znala da mora sačekati policiju.

Sedela je nepomično i kada su se iz daljine začule sirene policijskih automobila.

2.

– Davide, opet sam zaboravila pasoš!

– Hoćeš li da se vratim?

– Ma, ne... Samo me sutra podseti. Nervira me ta moja zaboravnost... Mirjana će poslati po kuriru i završiće za deset minuta.

– To su privilegije gradonačelnice u odnosu na obične smrtnike kao što sam ja. Ja bih morao da čekam tri dana. – Nasmejao se i ubrzao Ulicom kralja Milana. – Uzgred, u porodici ja važim za zaboravnog... I šta ćeš u Sloveniji?

– Iskreno rečeno, dušo, više bih volela da se taj sastanak održava ovde. Ali, gradonačelnik Ljubljane je pokrenuo inicijativu. Predstoji mu reizbor i mislim da sakuplja političke poene.

– Meni to više liči na turističko putovanje. U četiri dana tri grada – Maribor, Ljubljana, Bled. Zašto ne samo Ljubljana?

– Zbog utiska! Naravno da smo mogli četiri dana da budemo u Ljubljani.

David Volk je iz Bulevara kralja Aleksandra skrenuo desno prema ulazu u Skupštinu grada Beograda. Na travnjaku sa leve strane ljudi iz Gradskog zelenila sadili su ukrasno jesenje cveće, koje će se tu uglavnom zadržati tokom novembra, dok ne krenu snegovi. Ali će većinom biti izgaženo kada se na platou sakupe navijači ženske odbojkaške reprezentacije kako bi pozdravili šampionke posle pobede nad reprezentacijom Slovenije i osvajanja Balkanskog kupa.

Volk je usporio.

– Možda će nešto i biti od saradnje.

– I ja bih volela, ali nemam dobar predosećaj. Naprotiv. Bez ikakvog razloga osećam averziju prema odlasku. Videćemo...

Nastavili su kolovozom od kamene kocke zadržane još od 1884. godine, kada je Stari dvor podigao kralj Milan Obrenović. Načiniivši polukrug, Volk je zaustavio kola. Okrenuo se prema Sofiji.

– Pa, gospođo gradonačelnice, želim Vam prijatan dan.

Sofija Volk je duboko udahнула. Stavila je naočare za sunce. – Gu-bim jer znam kakva će se odluka doneti. Šta da radim, dušo?

– Budi – ti! – Ispružio je ruku i dotakao joj obraz. Za trenutak se upitala da li će, i kada bude imala sedamdeset i više godina, takav njegov dodir uspevati da je smiri. Nagla se i poljubila ga.

– Gospođo grado...

– Baš me briga.

Otvorila je vrata i izašla iz kola. Okrenula se, malo spustila naočare i pogledala prema Davidu preko gornje ivice. – Ne znam kada ću se vratiti.

– Zašto me to ne iznenađuje? – Njegov izraz lica bio je podsmešljiv.

– Zato što si pokvaren i znam šta misliš. – Okrenula se i pošla prema stepeništu na čijem je vrhu čovek iz obezbeđenja već držao otvorena vrata.

Penjući se širokim betonskim stepenicama, čula je zvuk automobila koji se udaljivao. Pogledala je prema kolima. Videla je Davidovu ruku, provučenu kroz prozor, kako maše. Znao je da će se okrenuti.

– Dobro jutro, gospođo gradonačelnice. – Glas čoveka iz obezbeđenja vratio ju je pred ulaz u Skupštinu grada.

– Dobro jutro.

Prošla je kroz hol i uputila se uz stepenice. Samo je pogledom okrnula širom raskriljena vrata foajea prema Prestonoj dvorani. Kroz sat i dvadeset minuta tamo će početi da se lome koplja oko *Studije o izvodljivosti Dva izgradnje beogradskog metroa*. Bog sveti zna kako će se to završiti. Međutim, odlučila je da ne odustane od svog mišljenja.

A mnogima se to neće dopasti. Kao što je bila odlučna da se zasedanja gradskog parlamenta ne održavaju u dvorani Gradske uprave na Trgu Nikole Pašića 6, gde se do njenog dolaska to odvijalo, već u Prestonj dvorani Starog dvora. Opozicija se odmah digla na noge, ali ona nije odustajala.

Sofija Volk je prošla galerijom i odgurnula vrata sekretarijata.

– Dobar dan, Mirjana. Da čujem... – rekla je prelazeći dijagonalno i ulazeći u svoj kabinet.

– Dobro jutro. – Mirjana Josić zgrabila je rokovnik i jurnula za gradonačelnicom. Bila joj je četrdeseta i bila je veoma privlačna za te godine. Recitovala je žureći za Sofijom Volk: – Zaštitnik građana želi razgovor pre početka zasedanja...

– Ne dolazi u obzir. Neka želi. – Pogledala je prema zidnom satu, *alt doč* sa tri mesingana tega, koji se oglašavao na svakih petnaest minuta još od 1850. godine, iz kutije koja je bila majstorski rad, čiji je mehanizam njen pokojni deda doveo do savršenstva i onda joj ga poklonio za četrnaesti rođendan. Kao da je pozdravlja, sat se začuo sa zida naspram njenog velikog pisaćeg stola. To je bilo jedino što je unela po dolasku u Skupštinu grada i često je, u trenucima kada je trebalo doneti odluke, bacala pogled prema njemu, kao da traži pomoć. Obožavala je tu spravu, staru više od dva veka.

Dok je Mirjana Josić nabrajala, Sofija Volk je iz tašne izvukla fasciklu sa *Studijom o izvodljivosti Dva projektovanja beogradskog metroa*. Strvinari će imati svoj strvoderski nastup u kome će uživati. Pa, dobro. Neće im dati šansu da napadnu. Dvoumila se za trenutak da li da je ponovo otvori i pregleda još jednom pre ulaska u Prestonu dvoranu.

– Dalje.

– Požar na Adi Huji je lokalizovan... Zaposleni u Gradskoj čistoći zahtevaju sastanak sa Vama pre nego što započnu štrajk zbog loših uslova rada... Nezavisni sindikat policije takođe je najavio štrajk... Sinoć se dogodilo devet saobraćajnih nesreća... Dvoje poginulih. Četvoro teže i lakše povređeno, ali nisu u životnoj opasnosti... Nes stiže. I, ovaj...

Sofija Volk je stavila tašnu na pisaći sto. – I... ovaj?

– U Klubu čeka devojka zbog koje je juče zvao gospodin premijer.

– Neka čeka... Još nešto?

Mirjana Josić je mahnula prema gomili novina na stolu. – Današnja štampa.

Sofija Volk se spustila u stolicu obloženu kožom. Na vrhu gomile dnevne štampe nalazio se list *Fleš vesti*.

Duboko je udahnula. – Potpuno sam smetnula s uma da je danas „dan D“. Šta je napisala? Na svoj uobičajeni način?

– Bolje da sami pogledate. Meni se sviđa. U stvari, meni se veoma sviđa. Bez licemerja, nema mudrovanja i sve je istina. Ako bi se kandidovala za predsednicu države, sve žene, osim monahinja, a možda i one ako su poštene, a trebalo bi da jesu, glasale bi za... – kažiprstom je pokazala prema *Fleš vestima*.

Sofija Volk je otvorila sedmu stranu, na kojoj je jednom sedmično njena kći objavljivala kolumnu i povremeno različite vrste komentara. Pogledala je, žmirkajući, naslov, nadnaslov i podnaslov kolumne.

Piše Kris V.

Zašto se ne pobunimo ? Imamo pravo na dva minuta!

OSAMDESET Odsto ŽENA GLUMI ORGAZAM

Once, a long time ago... Drage moje,

Nisam pitala svoju majku. Ona je gradonačelnica. Pa samim tim ne mora da kaže istinu.

Da li ste vi pitale svoje majke?

Sofija Volk je spustila ruku na novine.

– Nes stiže za minut. – Mirjana Josić se okrenula na visokim potpeticama. Nosila je samo takve cipele jer su isticale poželjnost njenog hoda i izluđivala ego svih muškaraca u Skupštini.

Kada je Sofija Volk stupila na dužnost gradonačelnice Beograda, zatekla je Mirjanu Josić na mestu nedavno primljene sekretarice. Nije videla razlog da je menja. Suštinski, užasavala se kadrovske politike koja nikada nije davala prave rezultate. Nadala se da će lepa Mira, kako su je zvali u Skupštini, znati to da ceni.

Sofija Volk je sedela nepomično. Pogled joj je počivao na sedmoj strani *Fleš vesti*. Jednom nedeljno Kristina je sablažnjavala javnost. Povremeno i svojim komentarima aktuelnih događaja. Kris je mogla da bude što god je htela. Brilljantna učenica, pobednica na bilo kom takmičenju na kome se pojavila, sa petnaest godina pročitala je sve što je bilo značajno u njihovoj biblioteci. Profesori srpskog prvo su se bunili, pa potom digli ruke. Kristina je reči u svojim zadacima pisala naizmenično ćirilicom i latinicom, tvrdeći da prema Ustavu Republike Srbije ne postoji član koji određuje da zadatak mora da se piše samo ćirilicom ili samo latinicom. Dokumenta koja izdaje državna birokratija, u redu. Ali ne i pismeni iz maternjeg jezika. A ako postoji, taj član je necivilizovan i dostojan je najdubljeg prezrenja. Tako je nastavila i kada je napustila Fakultet političkih nauka. Bog sveti zna zašto je izabrala fakultet na kome je njena mati diplomirala kao student generacije, i zaronila u novinarstvo. Tvrđila je da svi pravi novinari nisu završili državne, korumpirane, beskorisne fakultete, već *fakultete života*. Još kao srednjoškolka, za Tolstoja je govorila da je parazit čiji je *Rat i mir* njegova nesrećna žena Sofija – „nažalost, imate isto ime i imate istu sudbinu da ste žene“ – dvadeset puta prepisivala od korice do korice. Očigledno da bradati mužik nije bio siguran šta je nadrljao, prepravljao je i ona je prepisivala. Suštinski, na kraju je verovatno ona prepravila sve, pa *Rat i mir* nije delo Lava Nikolajeviča, nego Sofije. *Lovac u žitu* dopadao joj se do sedme strane. Na sedmoj strani nalazio se naslov romana. Ostalo je smatrala budalaštinom. Obožavala je scenu sahrane madam Bovari. – Zašto? – pitala je Sofija. – Zato što je u tom ljubiću Flober napisao jedinu vrednu i u suštini genijalnu rečenicu... Kiša pljušti, Ema je sahranjena, svi su otišli, samo grobar baca zemlju na kovčeg. Tada začuje neobičan zvuk. Okrene se i vidi nekakvog dripca kako preskače grobljanski zid. Tu Flober napiše genijalni zaključak... Otprilike: *I tako je grobar znao ko mu krade krompire!* Shvataš? Grobar je krišom sadio krompir uz grobljansku ogradu. Dripca od grobara pokrao je dripac od lopova. Flober je zavrnuo stvar za 180 stepeni. To je *drugi* razlog što imam sve

poštovanje prema deformisanom Gistaviću. Zašto? Zato! *Prvi* razlog: u prvoj verziji *Madam Bovari*, ljupka preljubnica udata za seoskog lekara zove se Ana. I to Floberu smeta, ali se nije dosetio drugog imena. Piscima imena stvaraju najveće probleme, izgleda. Dao je rukopis štamparu i otputovao u Egipat da se malo rekreira uz i niz prašnjavo piramidsko kamenje. A onda, jednog jutra, čuje da neki muški glas doziva: *Ema! Ema!* Živeli Arhimed i puna kada! Floberica shvati svoj promašaj. Ana mora da se zove Ema! Bil Gejts nije bio ni na vidiku. U to vreme nije bilo moguće zatamniti *Ana*, pritisnuti Ctrl i F, otvoriti „prozor“ *Find and Replace*. Onda umesto Ana, koje se pojavi u pravougaoniku, otkućaš *Ema* i *Replace All*, pa pamet Bila Gejtsa zameni sve Ane u *Eme*. Nego rukicom i percetom. Zato ga treba delimično poštovati, a ne zbog *šit* ljubica kojim se proslavio i stigao u lektiru. To je ljubavna povračka bez eksplicitnog seksa, da bi ti bilo jasnije šta hoću da kažem. A šta je život bez seksa? Čovek umire dva puta. Prvi put kada prestane seksualno da funkcioniše i drugi put kada ga odnesu u grobljansku kapelu. Mislim da sam u pravu.

Tada je imala samo petnaest godina.

Sofija nije bila sasvim sigurna da je priča o grobaru i krađi krom-pira tačna, davno je čitala *Madam Bovari*, ali je govorila da Kristina može sve da prilagodi svojim interesima.

Sofija Volk je izvukla jedne od četiri vrste naočara koje je imala: za sunce, za vožnju kolima fotogrej sa dioptrijom, za rad na kompjuteru, i za čitanje. Odabrala je poslednje.

Uzela je novine sa vrha i zagledala se u levi dvostruki stubac. Nastavila je da čita.

I tako, drage moje, razgovarala sam sa seksologom J. M. Čule ste za njega. Drži rubrike u svim novinama. I ne diže čovek glavu iz ženske vagine koliko ima posla. (Za razliku od ženskih postoje i muške vagine. To su one na visokim društvenim položajima koje na kraju narodskog naziva za ženski polni organ imaju dodatak „-izda“.) Vi me razumete.

Onaj seksolog sve zna. Kaže: žena doživljava orgazam za dva minuta stimulacije.

Da li se to vama dogodilo?

A mnoge doživljavaju i brže, kaže. Verovatno pre nego što ga osete u međunožju, je li!

Da bih proverila istinitost ove zapanjujuće dijagnoze, čovek mora da nije normalan, izvršila sam anketu.

I šta, drage moje? Porazno!

Osamdeset odsto žena glumi orgazam. Nije da baš ne dožive ništa. Ali, zidovi se ne pomeraju! Čekaju da onaj nad ili pod njima završi, kad osete štrcanje ili njegov počne da mlitavi, one dahću i prenemažu se: Ah, dragi! Uh! Uh! Uuuh! Ovo je bilo dobro.

Šta je bilo dobro, jebo te?!

Jeste li, drage moje, čule za vaginalni orgazam? Nije to ono: u vama je. To je ono kada ga osetite duboko u sebi, a vrhunac traje, širi se koncentrično i emotivno je snažan.

Tvrđi, dakle, onaj seksolog: ženski orgazam traje od dva do četiri minuta.

Koliko traje muški? Iz ankete: dve do četiri sekunde!

I onda – puf! A vi gledajte gde ćete pronaći onih sto šesnaest sekundi. Ili, u boljem slučaju, plus sto dvadeset. Sve u svemu, 236 sekunda!

Posle se oni čude zašto tražimo druge? Tražimo zbog ona dva minuta. Bar dva minuta! Ako ga nađemo! A potom to naše traganje nazivaju neverstvom. Prevarom! U suštini, mi smo prevarene. Imamo pravo na svoja dva minuta. Svejedno na koji način.

Za one koje to postignu, moja kolumna je otvorena. Javite se zbog onih koje i dalje tragaju.

... and they lived happily for the rest of their lives.

Voli vas vaša Kris

Sofija Volk je sedela za stolom gledajući u tekst pred sobom. Bila je sigurna da su svi delegati Gradske skupštine pročitali Kristininu kolumnu sa mazohističkim uživanjem, bez obzira na to da li pripadaju Demokratskoj evropskoj stranci, čiji je ona bila član, strankama koje su bile u koaliciji sa njom ili opozicionim partijama. Neće se začuditi ako dohvate i tu kolumnu na predstojećem zasedanju.

Za trenutak se kolebala da li da pozove Davida. Pružila je ruku prema telefonu i odustala. Njegovi *prijatelji* su mu to već podmetnuli telefonom u studio. Zašto bi mu dosipala amonijak na ranu koja je krvarila od Kristininih odlazaka i povrataka. I novih odlazaka. I novih povrataka. On se trudio da to ne pokaže. Ali, nju nije mogao da prevari.

Pogledala je sat na zidu. Približavalo se vreme kada će morati da zakorači u Prestonu dvoranu.

Mirjana Josić je zakucala i odmah ušla. Donela je veliku šolju nes kafe, spustila je na sto, okrenula se, a lagana široka suknja načinila je pun krug i nestala iza vrata.

Nije čudo što luduju za njom.

Sofija je otpila dug gutljaj. Osetila je kako se blagotvorni napitak razliva organizmom.

Mirjana Josić, pored toga što je govorila savršeno četiri jezika, najbolje je na svetu pravila nes kafu. Otpila je još jednom. Potom je otvorila fioku pisaćeg stola, izvukla makaze i lepak. Iz fioke sa strane uzela je fasciklu debelih korica i otvorila je. Nameravala je da iseče Kristinin tekst i da ga zalepi na crveni list. U fascikli je čuvala sve kolumne svoje ćerke. Podigla je ruku i predomislila se.

Potom je pritisnula taster interne veze.

– Izvolite, gospođo gradonačelnice.

Muškarci sigurno padaju i na njen glas.

– Pošaljite mi tu devojkicu.

– Odmah, gospođo gradonačelnice.

Nekoliko trenutaka kasnije, na vratima se začulo kucanje. Nije stigla da otvori usta, a vrata su se odškrinula i u kabinet je provirila

devojka, kasnije će pomisliti: stigla je iz devedesetih, majica, uzane pantalone, glomazna vindjakna, plitke cipele, kratko podšišana kosa i torba prebačena preko ramena.

– Dobar dan.

– Nisam odgovorila na Vaše kucanje. – Nije bila raspoložena i reči su izletele protiv volje.

– Izvinite, pretpostavljala sam da ste rekli napred. Verovatno zbog toga što su vrata tapacirana, pa odavde ne dopire nikakav zvuk. Kao gluva soba na psihijatriji. Hoćete li da izađem a da vrata ostavim pri-tvorena kako bih čula kada dozvolite da uđem?

Sofija je gledala u devojku iznenađeno.

Da li je moguće? U životu se sve ponavlja. Ovo je ona već doživela. Deža vi!

Stajala je u kancelariji predsednika Srpske demokratije – kasnije će preći u Demokratsku evropsku Srbiju. U torbi, okačenoj o rame, nosila je diplomu Fakulteta političkih nauka. Superiorno najbolji student u generaciji. Profesor politologije preporučio ju je predsedniku stranke čiji je i on bio član. I ona je došla na razgovor o eventualnom poslu. Nije bilo bitno šta će raditi. Želela je platu i da zasuče rukave u stranci čiji je program bio suština njenog razmišljanja.

Banula je na sastanak Gradskog beogradskog odbora. Svi su bili zapanjeni kada je rekla: „Bolje je da sedim na sastanku i čujem o čemu diskutujete. Možda se neću složiti sa vašim stavovima, jedno je šta kažete na sastanku Gradskog odbora, a deseto u javnosti – pa zašto da kasnije predsedniku oduzimam vreme.“

I, sedela je.

– Kada ste već ušli, sedite.

Devojka je prešla preko kabineta i spustila se u fotelju preko puta Sofijinog stola. Gledala je u gradonačelnicu bez trunke nelagodnosti.

– Pretpostavljam da Vam je sekretarica rekla da imate samo tri minuta vremena?

– Zapravo mi je rekla doslovce: „Nemaš više od tri minuta vremena.“

– To liči na Mirjanu.

– Međutim, nije mi precizirala za šta nemam više od tri minuta vremena. Pretpostavljam – da uđem, obavim razgovor sa Vama i izađem. Da li ona trenutno stoji iza vrata sa štopericom?

Sofija je pritisla taster. Mirjana Josić se pojavila istog trenutka.

– Izvolite, gospođu gradonačelnice.

– Molila bih Vas dve nes kafe... Prvu sam već popila. – Sofija je pogledala u devojku: – Sa mlekom?

– Čistu.

Sofija je klimnula i Mirjana Josić je nestala.

– Nisam videla štopericu – dobacila je devojka. – Možda ju je spustila kraj vrata, a možda ima ugrađeni hronometar ili nešto slično u sebi. A možda je vidovita. U svakom slučaju, napravila je neprijatnu grimasu kada je shvatila da treba i meni da donese nes.

– Kafu naručujem od kuvarice, ali Mirjana spravlja sjajan nes... Nisam čula Vaše ime?

Iz džepa teksas vindjakne devojka je izvukla vizitkartu i pružila je Sofiji Volk.

Sofija je pročitala u sebi: *Titomirka Simović, diplomirani politolog*. I protiv njene volje, oko usana joj je zaigrao osmeh.

– Znam, znam... Prozaično... Titomirka. Objasniću, objasniću... Moj deda je bio Tiletov konjušar. Broz je voleo lipicanere... Naročito bele... Deda mi je pričao da su mladi lipicaneri crni, a kada odrastu, postaju beli... Tile je čak i sedeo pored dede na prednjem sedištu kočije i upravljao sa četiri lipicanera. Valjda je to nasledio od svog kumrovačkog dede, ako zaista korene vuče odatle. Genetika je genetika. Kada je umro, moj deda danima nije mogao da progovori ni reč. Tugovao je više nego za svojim ocem. Bila mu je četrdeseta kada je matori patriotski zatucanko iščupao od mog oca, ovome je bila petnaesta, obećanje da će, bude li imao sina, da mu da ime Josip, a bude li kći – Titomirka... I tako sam ja Titomirka. Prijatelji me zovu Tita.